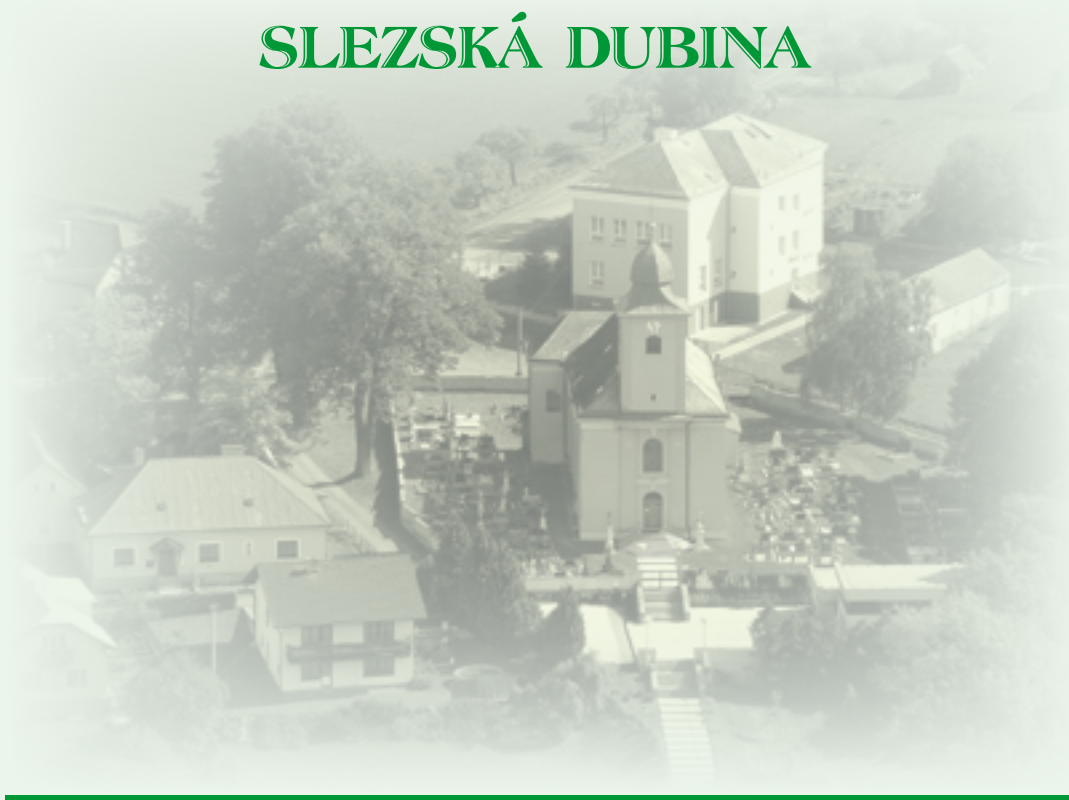

Padesát let od založení

Zemědělského družstva ve Větrkovicích

1958 – 2008

Letecké snímky vesnice Větrkovice z roku 1937 (vlevo) a z roku 1958. Na obou snímcích je horní část vesnice s pozemky, na kterých bylo později vybudováno zemědělské družstvo.

Takto vypadá horní část Větrkovic s areálem ZOD Slezská Dubina v současnosti.

Vážení členové zemědělského družstva,
vlastníci zemědělských pozemků,
spoluobčané,

před padesáti lety bylo založeno ve Větrkovických zemědělské družstvo. V řadě obcí se tato změna udála na zemědělském venkově již dříve, přesto se tomu většina hospodářů ve Větrkovických bránila. Bylo to pro ně něco nového, z čeho měli obavy. Vložit zemědělský majetek do družstva znamenalo tehdy vzdát se něčeho co doposud dělali a v co věřili. Přesto oddalovat založení družstva by znamenalo více se izolovat v našem státě, který v té době nebyl nakloněn samostatným sedlákům.

Počátky společného hospodaření byly pro všechny obtížné a náročné. Můžeme to vidět na dobových fotografiích. Pracovalo se od rána do večera, na poli i ve stájích. Dokud nebyla zahájena výstavba střediska na dnešním místě, hospodařilo se ve stájích sedláků a s jejich mechanizací.

Postupně začala výstavba hospodářských budov, aby bylo možno soustředit hospodaření do jednoho místa. Než se dostala podoba hospodaření do dnešního stavu, uplynulo dlouhé období.

Přestože práce v zemědělství nebyla nikdy dostatečně ohodnocena, pracovali zemědělci s vědomím, že je to potřeba udělat, že je to jejich poslání. Přitom všem si lidé našli čas na společné posezení, oslavy narozenin, společné zájezdy a drželi pohromadě. To jim dodávalo sílu a chuť do další práce.

Ve srovnání s délkou lidského života je padesát let významné období stojící za zamyšlení. Ve srovnání například s délkou trvání obce Větrkovice (od roku 1298) tvoří toto období pouze malou část historie. Když se však podíváme zpět, jakými změnami zemědělství v tomto období prošlo, vidíme výrazný pokrok v dokonalosti zemědělské techniky a technologiích používaných v rostlinné i živočišné výrobě, ve výnosech polních plodin a v užítkovosti hospodářských zvířat.

Vždy platilo a bude platit, že musíme hledět s respektem k přírodě, životnímu prostředí, k potřebám zvířat a tomu přizpůsobit naši činnost, i když nás ekonomika hospodaření někdy tlačí opačným směrem. Proto musíme stále hledat kompromisy k vyváženosti vztahu **příroda – ekonomika**.

Nedávno jsem navštívil Spojené státy americké a několik tamních zemědělských farem. Na první pohled bylo zřejmé, že farmáři vše přísně podřizují ekonomice. To, co musíme plnit my, čeští a evropští zemědělci, se jim v mnoha ohledech zdá zbytečné a finančně náročné. Proč by měli stavět izolované jímky na kejdu, vést administrativně náročnou agendu a další úkony, když jim to ekonomicky nic nepřinese?

Výroba potravin v Evropě v posledním desetiletí trochu ustupovala z priorit společnosti. S tím, jak se zvyšuje světová populace, začíná se také v Evropské unii v posledních letech opět hovořit o zajištění dostatečného množství potravin. A potraviny se vyrábí na zemědělských pozemcích. V České republice denně v průměru ubude 13 hektarů zemědělské půdy zábořem na nová nákupní střediska, průmyslové zóny, komunikace a další výstavbu. Přitom přibývá opuštěných provozů, ve kterých se již nevyrábí, ale které by se daly přestavět na nové využití. Ale proč, když na orné půdě na rovině se staví mnohem lépe. Jenže zpět již nikdo tyto pozemky na zemědělskou půdu nepřemění.

V posledních desetiletích dochází ke změně klimatu, ať si to uvědomujeme nebo si to nepripouštíme. Zvyšuje se průměrná teplota, srážky se více koncentrují do přívalových dešťů. Také naše družstvo nemůže být k těmto změnám nečinné. Zatravňujeme proto svažité pozemky, abychom snížili riziko záplav. Narůstá nám tak více píce, kterou zkrumujeme skotu. Nerudovský problém „Kam s ním“, který již mnohem dříve začal trápit majitele zahrad, se začíná dotýkat i nás. Přitom by stačila důstojná cena za mléko a maso a problém by byl vyřešen.

Ceny za tyto komodity se však vyvíjejí právě opačně. V obchodech po loňském zdražení však ceny neklesly, zato nám, zemědělcům, vstupní ceny hnojiv, chemikálií, krmných surovin a energií stouply, často o desítky procent.

Smutné je, že spotřebitel se v marketech často ani nezamyslí nad cenou balené vody, ale cena mléka je pro něho rozhodující. Přitom cena vody a mléka je téměř srovnatelná. Nesrovnatelná je však nutriční hodnota, protože mléko jako zdroj vápníku a živočišné bílkoviny je významnou potravinou.

Málokterý spotřebitel si také uvědomuje, co všechno předchází odvozu mléka do mlékárny. Jenom odchov telete v dospělé dojnici trvá více než dva roky, každodenní krmení a ošetřování, sklizeň píce a jejich konzervace a spousta dalších úkonů, při zajištění welfare (pohody) dojníc produkujících mléko.

Nedávno jsem si znovu pročítal kroniku obce Větrkovice, kde v zakládací listině obce je uvedeno, cituji český překlad:

„...Chceme tedy, aby bylo známo všem přítomným i budoucím, že jsme my pan Vlk (Lupus), probošt březovský, dali náš les o šedesáti lánech k osídlení opatrnému a zkušenému muži jménem Walterovi a jeho dědicům. Tomu osídlení dáváme jméno Dyttreichsdorph (Dětřichovice). Osaďe udělujeme osvobození (od platů) na dvacet let...“

Název obce se později změnil přes Jetřichovice, Větrichovice až po současný název Větrkovice. V kronice se dále uvádí:

„...Zdalo by se, že udělením osvobození od platů na dvacet let poskytla vrchnost velkou úlevu osídlencům Větrkovic. Ve skutečnosti byla to jen náhrada za těžkou práci při vyklučování pralesa. Osídlenci ani neměli z čeho platit, pokud neměli pole a na něm úrodu. Představte si, že v místě dnešních Větrkovic byl tenkrát prales s obrovskými stromy. Osídlenci přijeli na místo určené k založení osady na vozech zakrytých plachtami. V nich bydleli tak dlouho, pokud nevyklučili větší prostor pro stavbu sídliště. Nejdříve si postavili obytná stavení s chlévy pro dobytek, pak stodoly. Dokud nevyklučili další kus lesa na orné pole, museli si kupovat potraviny anebo jim je obstarávala vrchnost proti půjčkám...“

Uvědomil jsem si, jak pracně naši předkové museli získávat zemědělskou půdu k hospodaření, aby se užívali. Také proto si myslím, že máme za povinnost zemědělství v této oblasti udržet, s pestrostí pěstování plodin, s rozmanitostí chovu hospodářských zvířat. Jsme již jediní na Vítkovsku, kteří chovají krávy na mléko, vykrmují jatečnou prasata, pokud nepočítám drobné chovy, kterých stejně výrazně ubylo. Jsme jedni z mála v okrese, kteří ještě pěstují brambory.

Tato publikace by proto měla být také zamýšlením nad tím, kam se bude ubírat zemědělství v těchto méně příznivých oblastech. Bude to záležet také na Vás, kteří čtete tyto stránky, na Vašem přístupu k zemědělství, k nám zemědělcům, na Vaši podpoře či nezájmu.

Závěrem bych chtěl poděkovat všem, kteří nám zapůjčili materiály, především fotografie a sdělili nám své vzpomínky nebo zkušenosti. Stěhováním archivu do Březové po sloučení družstva se dochoval jen zlomek dokumentace, ze které bychom mohli čerpat. Některé fotografie jsme umístili v tomto materiálu, další budou k dispozici na připravovaném CD a DVD.

*Ing. František Hellebrand
předseda družstva*

Založení Jednotného zemědělského družstva

Historie zemědělského družstva ve Větrkovicích, hospodařícího v krajíně na náhorní planině mezi Nízkým Jeseníkem a Oderskými vrchy, začíná 28. září 1958 v sále tehdejšího pohostinství U Benků, kde se sešli naši předchůdci, ale i někteří současní členové našeho družstva, aby na svolané ustavující schůzi založili Jednotné zemědělské družstvo ve Větrkovicích.

Vedení zemědělského družstva v roce 1961. Zleva předseda Ing. Pavel Chovaneček, pokladní Čeněk Sommer, mechanizátor a nákupčí František Hopp, stavbyvedoucí Karel Moravec, ekonom Vítězslav Čech a zooteknik Karel Hellebrand.

Samozřejmě založení bylo poplatné tehdejší době, schůze vedle zakládajících členů se zúčastnili, tak jak to tehdy bylo zvykem, zástupci politických a správních institucí tehdejšího okresu Vítkov a naší obce. Předtím než družstvo bylo založeno, archivní materiály zmiňují „nábor“ do družstva. Celkem ke dni založení družstva podalo přihlášku 110 zemědělských usedlostí s 855 hektary zemědělské půdy, z toho bylo 602 hektarů orné půdy.

Celkem vstoupilo do družstva 108 členů, z toho 82 mužů a 26 žen. Do družstva nevstoupili tři zemědělci, kteří dále hospodařili na svých hospodářstvích. Kronika zmiňuje, že před založením družstva v zásadě nebyli v obci sedláci, kteří by byli v úpadku, tehdejší dodávkové úkoly byly plněny a překračovány.

Do představenstva byli na ustavující schůzi zvoleni členové:

Hellebrand Karel č. p. 71
 Beniške František č. p. 116
 Černoch Josef č. p. 29
 Hopp František č. p. 21
 Cihlářová Marie č. p. 9
 Vladař František č. p. 52
 Urbánek František č. p. 97
 Sommer Čeněk č. p. 26
 Schiller Cyril č. p. 80
 Panáčková Marie č. p. 24
 Zeisberger Jaroslav č. p. 34
 Prvním předsedou družstva byl zvolen Karel Hellebrand č. p. 71

Do revizní komise byli zvoleni členové:

Gintar Karel č. p. 64
 Vladař Edvín č. p. 49
 Moravec Karel č. p. 65
 Lichovník Jan č. p. 10
 Murcek Vincenc č. p. 134

Nad novým družstvem převzala patronát Státní banka československá, pobočka ve Vítkově, která nabídla výpomoc zejména v účetní a administrativní agendě. V diskusi na ustavující schůzi se členové živě zajímali a připomínkovali předložené stanovy, zajímali se o termín zahájení společného hospodaření a zda počet členů bude dostatečný pro obdělávání tolika hektarů zemědělské půdy.

Po ustavující schůzi se sešli členové představenstva a revizní komise ke krátké poradě, na které se domluvili na dalších pracích a termínu konání příští schůze představenstva. Zápis z ustavující schůze, doplněný listinou přítomných, se dochoval v originále.

Ustavující schůze se zúčastnil také redaktor Vesnických novin vítkovského okresu. V těchto novinách byl v následujících dnech vytištěn článek s názvem „V neděli ve Větrkovicích ustaveno největší družstvo okresu“. Výstřížek z těchto novin se rovněž dochoval.

V závěru roku založení již družstvo začínalo hospodařit společně, fakticky ale začalo hospodařit až v následujícím roce, kdy byla pole již oseta po nutných tzv. hospodářsko-technických úpravách pozemků. Družstvo vytvořilo již v začátku fond, v němž shromažďovalo příplatky za nadsmluvní dodávky, část byla použita na výstavbu budov a na nákup strojů.

Jedním z prvních rozhodnutí představenstva byla výstavba dvou drůbežárů za školou, které se začaly stavět v dubnu 1959. Podle pamětníků měli stavbu na starosti zedníci František Gintar a Vincenc Murcek. Jejich pomocníkem byl

Z výroční schůze družstva. Zprava Karel Grossmann, Jan Vladař, Karel Šolaster.

Zprava M. Gintarová, A. Víchová, H. Jahnová, M. Víchová, M. Šenková st. a M. Šenková ml.

Václav Gintar. Tesařské práce dělal František Černocho. Veškeré práce byly prováděny ručně včetně míchání malty, k dispozici nebyla žádná míchačka.

Adaptace a nová výstavba

Dále byly adaptovány stodoly u Marie Cihlářové, č. p. 9 a Josefa Hoppy, č. p. 47 na výkrmny slepic. Výkrm měl na starosti František Urbánek. Slepice se prodávaly živé na trhu na náměstí ve Vítkově, jak je vidět na dobových fotografiích.

Po dokončení výstavby drůbežáren se začalo s výstavbou prvního a druhého kravínu. Rovněž tyto práce byly prováděny ručně, bez mechanizace. Práce byly zahájeny výkopem základů, které prováděli: Miroslav Panáček, Marie Panáčková, Václav Gintar, Josef Machovský a Karel Gintar. Stavbyvedoucím byl Karel Moravec. Tesařské práce – bednění prováděl František Černocho, Antonín Murcek, Josef Bryja a Vojtěch Lichovník. Materiál byl dovážen jedním autem – valník Praga S5T, který řídil Jan Lichovník. Po nákupu traktoru Z 25A a vlečky 3,5 tuny, který byl přidělen Karlu Gintarovi, byl posílen dovoz materiálu na stavěné kravíny. Dále družstvo pořídilo starší traktor Škoda 30 z STS Vítkov, který byl přidělen Václavovi Gintarovi.

Mechanizace

Prvním velkým traktorem v družstvu byl Zetor Super 50, se kterým jezdil Vladimír Vladař. Protože pozemky z počátku nebyly sceleny, hodně práce se provádělo koňskými potahy. Práce jako rozmetání hnojiv, kydání hnoje, sázení brambor, okopávka krmné řepy se vykonávaly ručně. Sběr brambor se z počátku uskutečňoval traktorovým vyorávačem TEK a koňskými vyorávači „čert“.

Prvním mechanizátorem byl Vladimír Vladař. Zároveň mechanizační středisko bylo zřízeno ze stodoly Vladimíra Vladaře, č. p. 17. Nafta byla dovážena v sudech, později při přemístění strojů do nově budovaného střediska v cisterně.

Prodej slepic na náměstí ve Vítkově.

Takové samozřejmosti, jako vyasfaltovaná cesta a zpevněné komunikace na středisku, v té době nebyly. Nafta se musela přečerpávat na cestě a traktorem dovážet v cisterně do střediska, kde se ručně přečerpávala do strojů. V deštivém počasí se na dosud nezpevněném středisku tvořily hluboké koleje, které nebylo téměř možné pěšky projít, jak vzpomínají pamětníci. Dokazují to i přiložené snímky záplav.

Přivalové deště způsobovaly záplavy a starosti i v minulosti.

Sýpka a kanceláře

Sklady náhradních dílů byly nejdříve umístěné v kůlně Cyrila Schillera, č. p. 45, který vykonával práci hlavního skladníka. Po vystavění dílen a skladu byly přemístěny do nových budov.

Taktéž prostory pro sýpku byly nejdříve zřízené přestavěním stodoly u Josefa Šolastra, č. p. 111, zpevněním stropu a vyztužením sloupů nesoucí patro. V přízemí této stodoly byly umístěny stroje.

Sýpka na obilí, která vznikla po rekonstrukci stodoly Karla Gintara.

Později se přistoupilo k rekonstrukci stodoly Karla Gintara č. p. 64 na sýpku, protože tato stavba navazovala na budované středisko družstva.

Prozíravé od našich předchůdců bylo, že výstavbu směřovali do jednoho místa, aby všechny provozy, které na sebe navazovaly, byly pohromadě na jednom středisku. To v tehdejší době nebylo zvykem, o čemž svědčí skutečnost, že řada zemědělských podniků má oddělené provozy živočišné výroby, rostlinné výroby a mechanizace.

Tuto výhodu uceleného areálu oceňujeme i v dnešní době, kdy je již řada staveb rekonstruovaná. Přináší to snížené náklady na dopravu, organizační výhody a v neposlední řadě lepší zajištění bezpečnosti jednotlivých objektů.

Kanceláře JZD byly nejdříve zřízeny v budově MNV č. p. 148 v přízemí, v poschodí byly kanceláře MNV. Později byla postavena administrativní budova a kanceláře se do ní přemísťovaly v roce 1972. Nebylo však jednoduché získat v té době povolení na výstavbu administrativní budovy. Byla proto postavena čtyřbytovka a po mnoha jednáních a dokazováních byla uznána pro účel, kterému slouží dodnes.

Tři nejstarší kravíny na středisku ve Větrkovicích.

Vazné ustájení dojnic v původních kravínech z 60. let.

Sloučení s JZD Jelenice

Od 1. 1. 1961 bylo JZD Větrkovice sloučeno s JZD Jelenice a vzniklo JZD Dubina Větrkovice, které mělo celkem 1 111 ha zemědělské půdy.

JZD Jelenice bylo založeno již v roce 1955. Téměř celá obec Jelenice byla dosídlena, kromě rodiny Jana Černína a jeho sester paní Paulerové, paní Víchové (Beinhauerové) a paní Geblové.

Přistěhovaní obyvatelé většinou nebyli zemědělci a museli se proto všemu učit. Ne všichni dosídlenci zůstali v obci. Například na č. p. 2 zanechali opuštěné hospodářství a místní lidé se museli o zvířata postarat a později je odkoupit.

Prvními zakladateli družstva byli František Dušek, Josef Fiala, Jaroslav Dušek a Alois Koudelka. Později do družstva vstoupili ostatní hospodáři, poslední v roce 1960.

Předsedu družstva nejdříve vykonával Josef Fiala, účetního a práci na poli řídil Jan Fiala, zootechnika zastával František Dušek.

Obilí se nejdříve skladovalo u pana Černína č. p.10 a u pana Fialy č. p. 3, než se odvezlo do výkupu. Brambory se skladovaly ve sklepích po chalupách. Na č. p. 2 byl vepřín a nový kravín se postavil u pana Černína.

Josef Fiala (vlevo), který spoluzakládal družstvo v Jelenicích v roce 1955.

Na snímku z roku 1960 před sloučením.

Obsekávání obilí před sklizní žacíím strojem v JZD Jelenice. Na snímku zleva Jan Fiala, Anna Hlaváčová a Anna Litomerická.

JZD Dubina Větrkovice

V roce 1961 přišel do JZD Dubina Větrkovice jako mechanizátor František Hopp z Vítkova, který přešel z STS Vítkov. Bezpečnostním a požárním technikem byl jmenován Vladimír Vladař, který zároveň vykonával práci traktoristy. Stavební činnost zajišťovala stavební četa s vedoucím Karlem Moravcem.

Od roku 1961 byl předsedou družstva Ing. Pavel Chovaneček. Ekonomickou část měl na starosti František Beniške, později Vítězslav Čech, Herma Vladařová, Ing. Gebauer a následoval Ing. Ivan Draisaitl. Rostlinná výroba byla rozdělena na tři skupiny. Horní skupinu vedl Adolf Šamárek, č. p. 6, střední skupinu Edvin Vladař, č. p. 49 a dolní skupinu Josef Černoch, č. p. 29. Agronoma vykonával Jaroslav Zeisberger, č. p. 34. Živočišnou výrobu měl na starosti František Urbánek. Přehled o jednotlivých vedoucích pracovnících ukazuje tabulka v příloze.

Živočišná výroba byla zpočátku roztržštěna po jednotlivých hospodářstvích členů družstva. Později se začalo s adaptací budov pro prasata.

Ing. Pavel Chovaneček, předseda JZD Dubina Větrkovice od roku 1961 až do roku 1973.

Pro výkrm sloužila stodola Františka Gintara, Nové Vrbno č. p. 63 a Anny Ellerové, Větrkovice č. p. 142. Pro prasnice byly zrekonstruovány prostory Vincence Lichovníka, č. p. 12.

Porodna prasnic byla postavena v roce 1962. První ošetřovatelé byli manželé Lichovníkovi z č. p. 12. Krmilo se třikrát denně. Po roce 1967 se přistoupilo na časný odstav selat ve stáří čtyř

týdnů a ošetřování na směny. Tím se zvýšil počet odchovaných selat na prasnici z 8 na 18 až 21.

Vepřín byl postaven v roce 1967, kdy do něho byla naskladňována selata od předvýkrmu. Součástí vepřína byla pařící kolona, ze které se pařené brambory uskladňovaly v silážních jamách a postupně zkrmovaly prasatům ve výkrmu.

V roce sloučení s JZD Jelenice byla ještě ustájena prasata ve výkrmu v Jelenicích na č. p. 34 u Štenclů a prasnice na č. p. 2 vedle Fialů. Po roce 1967 byly tyto stáje zrušeny a prasata převezena do stáji ve Větrkovicích. Stáj u Fialů byla zrekonstruována na odchov mladého dobytka. Kravín v Jelenicích byl rekonstruován na porodnu prasnic a odchovnu selat. Tím bylo zajištěno dostatek selat pro vepřín ve Větrkovicích.

Živočišná výroba

V letech 1960–1961 byly postupně vystavěny tři kravíny, každý s kapacitou 96 ustájovacích míst. Krmení a dojení probíhalo třikrát denně. V roce 1964 se přešlo na ošetřování dvakrát denně. Dojilo se do konví a mléko převáželo do bazénů. Telata se odchovávala v přistaveném teletníku u III. kravínu. Mladý dobytek byl ustájen a odchováván na č. p. 38 u Hoppů a ve stodole u Hluchých. Vyháněl se na pastvu. Určité období byly jalovice také ustájeny na pastvě v přístřešku z celtoviny umístěném v blízkosti lesíka Křiku.

Rovněž dojnice byly vyháněny v období od května až do zámrazu na pastvu a bylo období, kdy se vyháněly až na louky na Petrušce. Pastviny byly na přilehlých pozemcích za střediskem.

Dovoz krmení zajišťovala krmivářská četa, která dovážela na stáje jadrné krmivo, seno a slámu a to koňmi. Zelené krmení bylo dováženo traktory.

V roce 1965 byl postaven IV. kravín se čtyřmi řadami stání a modernější obsluhou, dopravou krmení ve vaničkách a dojením do potrubí.

V osmdesátých letech se mladý dobytek ustájil do nově vybudované odchovny. Průběh výstavby jednotlivých objektů na středisku ve Větrkovicích je zřejmý z přílohy, ve které jsou uvedeny termíny kolaudace těchto staveb.

Výstavba čtvrtého kravínu v roce 1965. V popředí jsou silážní žlaby.

V šedesátých letech se většina polních prací dělala ručně a dopravním prostředkem byl koňský vůz.

Krmiči při svozu slámy. Zleva Rudolf Bria, Břetislav Černín, Edvín Vladař, Jan Mička, František Hellebrand a kočí Richard Šenk.

Oprávněnou činnost od počátku družstva zajišťovali kováři Štěpán Bayer a Richard Pustějovský. Stolařské práce – řezání prken, prováděl Stanislav Krajíček.

Sklad hnojiv byl zřízen u Vladimíra Vladaře č. p. 17, Bohumíra Vladaře č. p. 60 a Františka Hoppa č. p. 21. Pro potřeby dosoušení trav na semeno byly umístěny dosoušecí rošty do stodoly Františka Hellebranda č. p. 68.

Rostlinná výroba

V rostlinné výrobě se později započalo s novými úpravami honů a prováděla se tehdy velmi módní meliorace. V té době byla oseta pole v plném rozsahu na nově utvářených honech. Ne všechny plodiny se proto dostaly do vhodných půdních podmínek, a to v následujících letech ovlivnilo hektarové výnosy.

Proto se družstvo rozhodlo, vzhledem k půdním podmínkám a k nadmořské výšce polí, na kterých hospodařilo, pro specializaci podle přírodních podmínek, ale bylo nuceno specializovat výrobu i podle tehdejších závazných plánů.

Přistoupilo se ke specializaci rostlinné a živočišné výroby, začaly se vypracovávat bilance, na ně navazující investiční výstavba a zajištění mechanizace.

Přestože bylo rozhodnuto, že katastr družstva se nachází v tzv. dešťovém stínu, z realizace závlah nejdříve sešlo, naopak se provedly meliorace pozemků, které pak byly z luk a pastvin převedeny do orné půdy. Převzala se i půda z Plemenářského statku Vítkov. Výstavba závlah se realizovala až koncem 70. let a sloužila k závlaze pastvin nad střediskem.

Významní pěstitelé brambor

Po celou dobu 60. let byly klimaticky nepříznivé roky a to se odráželo i na výnosech. Postupně se družstvo specializovalo na pěstování brambor za spolupráce se specialisty Výzkumného ústavu bramborářského, zkoušely se nové odrůdy brambor a po sklizni byl hlavní důraz kladen na kvalitní uskladnění brambor, ať již konzumních či sadbových. Spolupracovali jsme s jinými pěstiteli brambor z Českomoravské vrchoviny, začaly se nakupovat odrůdy z Holandska a Německa. Sadbové brambory ve velkém družstvo dodávalo tehdejší Osevě, která je dále dodávala jiným producentům. S tím úzce souvisel nákup sazečů brambor a sklízecích strojů.

V roce 1975 byl v kooperaci se Zeleninou Ostrava vybudován velkokapacitní sklad brambor s kapacitou 280 vagónů brambor s tehdy moderním paletovým uskladněním a loupárnou brambor. Denně družstvo expedovalo v průměru 12 tun loupáných brambor a ročně se v průměru zpracovalo na 400 vagónů brambor. Na loupárně brambor bylo zaměstnáno 40 až 50 žen na lince. Prodej brambor byl smluvně zajištěn přes Mrazírny Opava a Zeleninu Ostrava. V té době sklad a loupárna byly nejmodernějšími zařízeními nejen v regionu, ale i v republice.

Stohování slámy.

Skupina žen při sklizni lnu.

Sklizeň brambor – ruční a kombajnová.

Vedle toho, že se hospodařilo na polích a ve stájích, bylo nutné, a to se podařilo, zajistit zlepšení finanční situace v družstvu. Naši členové začali pracovat i v tzv. přidružené výrobě, ve stavební činnosti, dopravě a ostatních nezemědělských profesích, mezi které také patřila autodílna v Opavě a montážní skupina. Tím se významně posílila hospodářská samostatnost družstva a družstvo mohlo zajistit zdroje pro investiční výstavbu.

Většina staveb, které pochází z 60 až 80 let byla postavena stavební skupinou zemědělského družstva. Nelze nezmínit výstavbu bytoven, opravy rodinných domů, zajímavou výstavbu našeho kulturního domu, kdy společně s obcí se sdružily finanční prostředky.

Výstavba kulturního domu ve Větrkovicích.

Sloučení s JZD Vítěz Březová a samostatnost od roku 1993

Po celých padesát let hospodaření našeho družstva, ať se střídali funkcionáři v obci či v družstvu, byla příkladná spolupráce mezi družstvem a obcí, což se projevovalo na slušném nejen společenském životě v obci.

Družstvo se stalo známým pěstitelům brambor, a to i po 1. lednu 1976, když se sloučilo s tehdejšími Jednotným zemědělským družstvem Březová.

Přestože původní název byl JZD Vítěz Březová se sídlem ve Větrkovicích, postupně se centrum družstva stěhovalo do Březové. Proto se vystavěla i spojovací cesta mezi oběma obcemi a v Březové se vystavěla správní budova, později přistavěla velkokapacitní jídelna a vývažovna pro 700 strážníků, rovněž se začaly stavět centrální dílny.

Po převratu v roce 1989 se začalo konkrétně uvažovat o rozdělení velkého zemědělského celku a naši družstevníci rozhodli, že budou opět hospodařit samostatně. To se uskutečnilo od 1. 1. 1993. Dne 7. dubna 1993 bylo tak zapsáno u příslušného obchodního rejstříku Zemědělské a obchodní družstvo Větrkovice.

Tomu předcházela jednání o rozdělení majetku, ale ještě předtím probíhal náročný proces podle tzv. transformačního zákona družstev, kdy

mohli ti, co o to požádali, z družstva vystoupit a požádat o vrácení vneseného majetku do družstva, případně v tzv. restitučním procesu požádat o vydání majetku z družstva.

Je třeba pro úplnost uvést, že u nás, až na výjimky, k hromadnému vystoupení z družstva nedošlo, členové neměli ani zájem nahradit družstevní hospodaření zemědělským hospodařením v akciových nebo jiných obchodních firmách.

Dne 20. ledna 1997 skupina členů po zralé úvaze založila zcela nový subjekt, vrátila se k původnímu názvu Dubina. Protože však tento název již existoval, byli jsme nuceni ho rozšířit na Zemědělské a obchodní družstvo Slezská Dubina a toto družstvo navazuje na 50letou tradici zemědělského družstevnictví v našem regionu.

V roce 2000 nás navštívili někteří členové tehdejšího Zemědělského družstva Mír ve Fulneku a požádali nás, abychom převzali zemědělské hospodaření a zemědělskou výrobu v částech tohoto družstva a to v Moravských a Slezských Vlkovicích a Dolejších Kunčicích. To bylo po zralé úvaze a po nejnutnější přípravě realizováno a družstvo dnes hospodář i v těchto obcích. Také v těchto částech okresu Nový Jičín prošli lidé pracující v zemědělství náročným a nelehkým obdobím.

Rozšíření katastru hospodaření

V Dolejších Kunčicích vzniklo zemědělské družstvo na přelomu let 1950 – 1951. Souběžně vznikly na tomto katastru státní statky patřící pod statky v Heřmanicích. Státní statky nabízely vlastníkům finanční výhody, protože byly více dotovány státem a během 10 let tak převzaly většinu zemědělských pozemků v Dolejších Kunčicích.

Ve Vlkovicích vzniklo zemědělské družstvo až v roce 1959. Samostatně hospodařilo do roku 1974, kdy bylo sloučeno s JZD Heřmanice. Tento svazek trval necelé dva roky a na přelomu let 1975 – 1976 došlo ke sloučení JZD Vlkovice, státní statky Dolejší Kunčice a JZD Fulnek. V 80 letech k tomuto společnému družstvu bylo přičteno ještě JZD Děrné.

Máme proto s těmito zemědělci něco společného, a to direktivně stanovené slučování. Snad i proto bylo historicky dáno vytvořit společný zemědělský podnik, založený na dobrovolném rozhodnutí členů a vlastníků půdy. Nedávné úspěšné setkání rodáků z Vlkovic svědčí o jejich soudržnosti a pili, snaže něco vytvořit, zorganizovat. Také rodák z Vlkovic Dušan Lederer, nyníšší starosta Větrkovic, je toho důkazem.

Rozsáhlé investice se spoluúčastí EU

V příloze uvádíme výčet nemovitostí, které družstvo postavilo nebo zrekonstruovalo. Za zvláštní zmínku stojí investice postavené s finanční spoluúčastí Evropské unie. Z programu SAPARD (předvstupní evropský investiční program) jsme zrekonstruovali v roce 2004 kravín ve Vlkovicích na zimoviště pro masný skot. Z programů po vstupu do EU jsme zatím nakoupili některé zemědělské stroje, vystavěli moderní kravín pro 280 dojnic s dojírnou 2x10 a jímkou na 960 m³ oplachových vod, zrekonstruovali jsme jímku na skladování kejdy prasat s kapacitou 755 m³.

Vyřízení těchto administrativně náročných dotací nám umožnilo více investovat a včas se tak připravit na období, kdy budou přísněji kon-

trolovány směrnice EU na skladování statkových hnojiv, ustájení zvířat z pohledu welfare (pohody) a další podmínky pro hospodaření v zemědělství.

Čeká nás ještě vybudování sušárny obilí a výměna střechy a ventilace na bramborárně, na které již máme podepsanou smlouvu na dotaci z Programu rozvoje venkova pro příští rok.

Protože systém vyplacení dotací z těchto zdrojů je takový, že žadatel musí nejdříve vše zrealizovat, zaplatit a teprve potom dostane vyplacenou přiznanou dotaci, je to velmi náročné na finanční tok peněžních prostředků.

Závěrem

V závěru je třeba zmínit možnost začátkem 90. let restituovat majetek vložený nejen našimi členy do družstva a diskutovalo se, zda nedojde k rozpadu družstev. Hledala se forma pro optimalizaci hospodaření v zemědělství a podnikání v zemědělství. U nás se drtivá většina zúčastněných rozhodla pro pokračování zemědělské produkce v našem družstvu a tak, jak zmiňujeme výše, pod názvem Zemědělské a obchodní družstvo Slezská Dubina.

Je třeba podotknout, že toto rozhodnutí neodpovídalo politické atmosféře v té době, a proto dík patří všem, kteří citlivě vykonali hodně práce, abychom se sešli na dnešních oslavách v ekonomicky silném a slušně hospodařícím zemědělském podniku, a to i při všech výkyvech vnějších vlivů a v názorech na české zemědělství. Troufáme si říci, že naše družstvo je konkurence schopné, má a plní svou koncepci rozvoje, sleduje trendy v hospodaření a stojí na pevných základech.

Jsme si vědomi, že se musíme citlivě přizpůsobit hospodaření v krajině, obnovovat a trvale udržovat remízky, vodní plochy a ostatní prvky dotvářející krajinu. Jsme součástí historického Vítkovska, jehož obyvatelé to v posledních sedmdesáti letech neměli jednoduché. Jsme přesvědčení, že naše družstvo přispívало a přispívá ke slušnému žití nejen v naší obci. To byl také důvod, že jsme si dovolili Vám a všem ostatním připomenout, že před padesáti lety bylo ve Větrkovicích založeno zemědělské družstvo.

Pracovníci dílen – na horním snímku v březnu 1970 a na dolním snímku 29. prosince 1989.

Přehled vedoucích pracovníků od roku 1958

Předsedové družstva

Hellebrand Karel
 Ing. Chovaneček Pavel
 Ing. Gebauer Milan
 Vícha Jan
 Ing. Čurda Jiří
 Ing. Homola Václav
 Ing. Hellebrand František

1958 – 1960
 1961 – 1973
 1973 – 1975
 1976 – 1986
 1986 – 1992
 1993 – 1997
 1997

Ekonomové

Čech Vítězslav
 Ing. Gebauer Milan
 Ing. Draisaitl Ivan
 Ing. Kurz Ivan
 Ing. Draisaitl Ivan
 Ing. Slípek Zdeněk
 Ing. Řehounková Marie

1961 – 1966
 1967 – 1968
 1969 – 1975
 1976 – 1978
 1978 – 1991
 1991 – 1992
 1993

Účetní

Beniške František
 Sommer Čeněk
 Vladařová Hermína
 Paulerová Marie
 Cihlářová Helena
 Cihlářová Bohumíra
 Ing. Víchová Marie
 Jahnová Alena
 Knedlová Marie
 Uvírová Jana
 Schillerová Emilie

1958 – 1974
 1958 – 1967
 1960 – 1993
 1962 – 1964
 1964 – 2003
 1971
 1972 – 1992
 1979
 1985
 1994 – 1997
 1980

Zootechnici

Urbánek František
 Murcek Vincenc
 Ing. Mrkva Duncan
 Hellebrand Karel
 Večeřová Květoslava
 Bambušková Eva
 Ing. Homolová Marie
 Benišková Marie
 Šenková Lenka
 Vladař Jan
 Nechanický Rostislav
 Mikulěnka Vladimír
 Jaroš Marián
 Ing. Procházková Marta

1958 – 1964
 1958 – 1961
 1966 – 1979
 1962 – 1972
 1964 – 2001
 1965 – 1993
 1973 – 1976
 1977 – 1993
 1980-91, 2001
 1976 – 1989
 1976 – 1992
 1993 – 1995
 1995
 2000

Agronomové

Zeisberger Jaroslav
 Prošek Antonín
 Ing. Homola Václav
 Ing. Novák Božetěch
 Ing. Hellebrand František
 Ing. Vícha Petr

1958 – 1985
 1971 – 1975
 1973 – 1984
 1984 – 1992
 1993 – 1997
 1998

Mechanizátoři

Vladař Vladimír
 Hopp František
 Ing. Haas Karel
 Dubový Miroslav
 Benišková Marie (technik mech.)

1958 – 1960
 1961 – 1978
 1978 – 1992
 1987
 1963 – 1977

Přehled vedoucích pracovníků od roku 1958

Technici rostlinné výroby		Přidružená výroba	
Černoch Josef	1958 – 1961	Stavební skupina	
Šamárek Adolf	1958 – 1961	Moravec Karel	1960 – 1961
Vladař Edvín	1958 – 1978		1965 – 1976
Moravec Karel	1962 – 1964	Kráčala František	1961 – 1964
Fiala Jan	1961 – 1975		
Gintar Karel	1965 – 1968	Autodílna Opava	1969 – 1982
Beníšková Marie (hospod. stf.)	1963 – 1977	Křižanovský Augustýn	
Černín František	1973 – 1993	Hrbáčová Zdeňka	
Moravec František	1976 – 1993		
Hadámek Vojtěch	1996 – 2004	Montážní skupina	1972 – 1992
Bordovský Jaromír	2000	Groda Josef	

Vedoucí bramborárny		Skladníci RV	
Ing. Šenk Kurt	1976 – 1978	Schiller Cyril	1958 – 1976
Vladař Edvín	1978 – 1985	Jahn Ferdinand	1976 – 1992
Cihlářová Marie	1986 – 1992	Vladař Jan	1989
Gintar Václav	1993 – 1998		

Vedoucí dílen

Hopp František	1961 – 1964
Gintar Václav	1964 – 1981
Lederer Dušan	1981 – 1989
Týn Miroslav	1990 – 2005
Bordovský Jaromír	2006

Investiční výstavba a rok uvedení do provozu

	Rok kolaudace	Rok rekonstrukce
KRAVÍN I.	1960	
KRAVÍN II.	1960	
HALA SUŠIČKY	1961	1995 plynofikace
KRAVÍN III.	1961	
KŮLNA NA SLÁMU	1961	
SÝPKA	1961	
VODOVOD	1961	
JALOVÁRNA PRASNIC	1962	
PORODNA PRASNIC VĚTRKOVICE	1962	
VODOVOD	1963	
GARÁŽE	1964	1995 plynofikace
GARÁŽE A DÍLNY	1964	
KRAVÍN IV.	1965	2007
SILÁŽNÍ JÁMA	1966	
KEJDOVÁ JÍMKA – VEPŘÍN	1967	2007
VEPŘÍN 1000	1967	2000
KŮLNA – TELETNÍK	1972	
TERMOSKLAD	1975	1996 plynofikace
ADMINISTRATIVNÍ BUDOVA	1974	1995 plynofikace
LOUPÁRNA	1976	
OMD VĚTRKOVICE	1980	
SILÁŽNÍ JÁMA	1983	
HNOJIŠTĚ	1985	
OCELOKŮLNA – sklad obilí	1985	
MOSTNÍ VÁHA + POSKLIZŇOVKA	1988	2007
SENÍK VĚTRKOVICE	1988	
POŽÁRNÍ NÁDRŽ	1990	
DOJÍRNA – BUDOVA	2006	
NADZEMNÍ JÍMKA NA KEJDU	2006	
NOVÝ OVČÍN DOLEJŠÍ KUNČICE	nákup Dolejší Kunčice	
KRAVÍN K174 VLKOVICE	nákup Vlkovice	2004
SENÍK VLKOVICE	nákup Vlkovice	
SILÁŽNÍ JÁMA VLKOVICE	nákup Vlkovice	

Obrazová příloha

Nejstarší fotografie z roku 1960, kdy sedláci přiváděli krávy do prvního kravinu.

Sázení brambor speciálním sazečem, který obsluhoval Vladimír Vladař – na snímku.

Výmlat obilí v šedesátých letech.

Porada techniků ve stáji v přípravě krmení v šedesátých letech.

Pracovníci živočišné výroby.

Okopávka a jednocení řepy.

Ruční přihnojování.

Lisování slámy v šedesátých letech. František Hopp a František Hellebrand.

Skupinové nasazení kombajnů při sklizni obilí.

Ke každodennímu životu patří nejen práce, ale také chvíle oddechu. Družstevníci na zájezdě.

Skupina rostlinné výroby při oslavě svátku Marie.

Vzpomínka na zájezd do Prahy.

Z výletu družstevníků do Adršpachu.

Současnost ZOD Slezská Dubina

Zemědělské a obchodní družstvo SLEZSKÁ DUBINA se sídlem Větrkovice 198 hospodář v obilnářsko-bramborářské oblasti na náhorní planině mezi Nízkým Jeseníkem a Oderskými vrchy. Obhospodaruje výměru 1 593 ha zemědělské půdy, z toho orná půda činí 1 089 ha, travní porosty 504 ha. Celá naše výměra zemědělské půdy se nachází v oblasti LFA (méně příznivé oblasti) v nadmořské výšce 400 – 520 m. n. m.

V okrese Opava obděláváme pozemky v katastrálním území Větrkovice u Vítkova, Nové Vrbno, Jelenice a částečně Vítkov. V okrese Nový Jičín hospodaříme na pozemcích v katastrálním území Slezské Vlčkovice, Moravské Vlčkovice, Dolejší Kunčice.

Rostlinná výroba

Činnost našeho družstva je zaměřena především na zemědělskou výrobu. Rostlinná výroba tvoří 49 %, živočišná výroba 38 % a doplňkové služby 13 % celopodnikových tržeb.

V rostlinné výrobě vychází struktura plodin z požadavků trhu, klimatických podmínek a technického zázemí družstva. Přednost dostávají tržní plodiny, u kterých je předpoklad dobré realizace a máme na ně smluvně zajištěn odbyt. Patří mezi ně především sladovnický ječmen, potravinářská pšenice, řepka a mák. Naším odběratelem sladovnického ječmene je již několik let Plzeňský Prazdroj, a. s., Pivovar Radegast Nošovice. Máme s touto firmou uzavřenou desetiletou smlouvu na dodávku sladovnického ječmene.

Z dalších plodin pěstujeme trávy na semeno pro Šlechtitelskou stanici Hladké Životice, s. r. o.,

a množíme i další plodiny pro osivářské firmy. Pěstování těchto plodin se v našich klimatických podmínkách osvědčilo. Vedle ekonomické výhodnosti působí na pozemcích protierozně.

Posklizňová úprava

Pěstování brambor má u nás již dlouholetou tradici. Dobrou kvalitou brambor si udržujeme stále odběratele, kteří většinou mají vlastní prodejny. Významný podíl v prodeji této komodity zaujímají drobní zákazníci, kteří si jezdí pro brambory přímo do bramborárny v průběhu celého zimního období.

Pro posklizňovou úpravu obilovin a řepky jsme v roce 2007 dokončili montáž posklizňové linky s expedičními zásobníky s podjezdovou výškou 4,25 metru. K dispozici máme digitální váhu na 50 tun o velikosti mostu 20 x 3 metry.

Chov mléčného skotu

V živočišné výrobě se zabýváme chovem skotu a prasat s uzavřeným obrátem stáda. Dojnice jsou soustředěny na farmě ve Větrkovicích. Ustájeny jsou ve stájích s kapacitou 280 míst, která je řešena jako volná, boxová, steliťová stáj, jejímž středem prochází krmná chodba. Z každé strany je krmiště a tři řady lehacích boxů. Na tuto stáj navazuje paralelní dojírna od firmy Farmtec, a. s., s počtem dojících míst 2 x 10. Součástí této stavby je čekárna, mléčnice, šatna, sociální zařízení a kancelář. Oplachové vody z dojírny jsou skladovány v jímce – montovaná nadzemní smaltovaná jímka typu Vítkovice na 960 m³. Výstavba těchto tří objektů se uskutečnila v roce 2006 a byla spolufinancována.

cována Evropskou unií z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Chov skotu nám zajišťuje zkrmování píce z luk, pastvin a víceletých pícnin, jejichž výměru každým rokem zvyšujeme v rámci protierozních opatření.

Výroba a prodej mléka je zdrojem pravidelných měsíčních tržeb. Mléko dodáváme do mlékárny Kunín, a. s., se kterou máme uzavřenou desetiletou smlouvu na dodávku mléka.

Chov masného skotu

Krávy bez tržní produkce mléka chováme na farmě ve Vlkovicích, na kterou navazují přilehlé pastviny s výměrou asi 200 ha. Celkový počet pasených zvířat se pohybuje kolem 250 kusů. K chovu využíváme dvě plemena masného skotu a to charolais a masný simental. V zimním období jsou zvířata ustájena v zimovišti ve Vlkovicích, které jsme rekonstruovali v roce 2004 s finanční spoluúčastí Evropské unie z programu SAPARD.

Chov prasat

Jedná se o chov s uzavřeným obratem stáda soustředěný na farmě ve Větrkovících. Porodna prasnic s kapacitou 130 kusů nám zajišťuje produkci selat pro výkrmovou stáj. Vepřín je rozdělen na dvě části, a to předvýkrm 250 kusů a výkrm 750 kusů.

Krmení je zajišťováno míchárnou krmiva na tekuté krmné směsi s plně automatizovaným provozem s potrubičním krmením od firmy WEDA.

Kejda z této stáje je uskladňována v rekonstruované jímce s obsahem 755 m³. Rekonstrukci jímky jsme provedli v roce 2007 za finanční spoluúčasti Evropské unie z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Mechanizace

Traktorové práce zajišťují traktory: John Deer 8220 228 PS, John Deer 6630 152 PS, Deutz Fahr 200 PS, Fastrac 180 PS a traktory Zetor.

Ke sklizni pícnin slouží dva sběrací vozy s řezáním značky Pöttinger.

Oprávkárenské dílny se věnují hlavně opravám zemědělských strojů. Vedle toho zajišťují opravy a údržbu zařízení, montáže technologií pro potřeby družstva.

K pořízení některých zemědělských strojů jsme v roce 2005 využili spolufinancování Evropskou unií z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Konkrétně se jednalo o rozmetadlo hnoje a kompostu Annaburger, diskový žací stroj JF a mulčovač Mulcher.

V letošním roce jsme pořídili tažený sklizeč brambor GRIMME SE 75-40 UB německé výroby se zásobníkem na čtyři tuny.

Dalším strojem zakoupeným v tomto roce je traktorový fekální návěs NTF 8 české výroby, který slouží k dovozu vody k postřikovači.

K zajištění financování nákupu těchto dvou strojů jsme využili úvěr s podporou úroků prostřednictvím Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a. s.

Autodoprava

Vlastní autodopravou zajišťujeme služby pro cizí zákazníky, a to převážně terénními nákladními vozidly T 815.

Celoročně máme zaměstnaná nákladní auta u firmy EUROVIA Lom Jakubčovice, s. r. o., v kamolomu v Jakubčovicích nad Odrou.

V zimním období zajišťujeme pro Správu silnic Moravskoslezského kraje kompletní údržbu 50 km silnic.

Ekonomika

Abychom uspěli v silné konkurenci potřebujeme pravidelně investovat do nákupu nových zemědělských strojů, které zvyšují produktivitu práce, kvalitu práce, snižují spotřebu nafty na hektar a potřebu lidské práce. Tyto parametry nám ovlivňují ekonomiku podniku a tím také hospodářský výsledek.

Zemědělské a obchodní družstvo SLEZSKÁ DUBINA

747 43 Větrkovice 198

Zapsané do obchodního rejstříku vedeného

Krajským soudem v Ostravě

oddíl Dr, vložka 632

IČ: 25363476 DIČ: CZ25363476

Nová stáj pro dojnice s dojírnou

Živočišná výroba

Posklizňová linka a mechanizace

ZOD
SLEZSKÁ DUBINA

Sřredisko Věřřkovice na počátku 70. let minulého století.